

Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Temel Sanat Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri

Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ¹, Cihan CANBOLAT², Ekin KAKAN³

Özet

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültelerinde öğrenim gören Grafik Tasarım ve Resim Bölümü öğrencilerinin, Temel Sanat Eğitimi dersine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü'nde öğrenim gören 61 öğrenci, K.T.O. Karatay Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Resim Bölümü'nde öğrenim gören 34 öğrenci olmak üzere toplamda 95 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya ait nitel verileri elde etmek için, literatür taraması yapılmıştır. Veri toplamak amacıyla 5'li likert tipi değerlendirme anketi araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Tarama modeline dayalı betimsel bir yöntem olan bu araştırmada, Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı $\alpha=0,924$ olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, en çok gösterip yaptırma yönteminin kullanıldığı, eğitim ortamının ders işlemek için elverişsiz olduğu ve araç-gereç bakımından yetersiz olduğu saptanmıştır. Öğretim elemanlarının derse ilişkin gerekli açıklamaları yaptığı ve öğrenci çalışmalarına dönüt verdiği belirlenmiştir. Bu dersin öğrencilerin teknik konularda bilgi sahibi olmasına katkı sağlayarak, yaratıcı fikirler üretmeye yardımcı olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmanın önerileri olarak, çalışma niteliğinin artırılması amacıyla dönem boyunca yapılan uygulama çalışmalarının azaltılması ya da ders saatinin artırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Derse ilişkin güncel faaliyetlerin takip edilmesi, ulusal ve uluslararası sanatçıların eserlerinden örnekler verilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sanat eğitimi, temel sanat eğitimi, temel tasarım, grafik tasarım, resim.

Interviews On The Basic Art Education in The Faculty Of Fine Arts And Design

Abstract

The purpose of this research is to determine the opinions of the students of Graphic Design and Painting Department who are studying in the Faculty of Fine Arts and Design, on Basic Art Education course. Study group Study group 61 students studying at Kastamonu University Faculty of Fine Arts and Design Graphic Design Department, K.T.O. Karatay University Faculty of Fine Arts and Design Department of Painting Department, 34 students, including a total of 95 students created. In order to obtain the qualitative data of the research, the literature search was done. A 5-point Likert-type assessment questionnaire was developed by researchers to collect data. In this research, which is a

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, sevilfil@gmail.com

² Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, cihancanbolat@kastamonu.edu.tr

³ Arş. Gör., K.T.O Karatay Üniversitesi, ekinkakan@gmail.com

descriptive method based on the scanning model, the Cronbach's Alpha reliability coefficient was calculated as $\alpha = 0,924$. According to the results of the research, it was determined that the most demonstration method was used, the educational environment was not suitable for teaching, and it was inadequate in terms of equipment. It has been determined that the instructors gave necessary explanations about the course and gave feedback to the student's studies. It has been shown that this course helps students to have knowledge in technical issues and helps to produce creative ideas. As a recommendation, it is thought that it would be beneficial to decrease the number of application work done during the semester or to increase the number of semester hours in order to increase the quality of work. It is suggested to follow current activities related to the course and give examples from national and international artist's works.

Keywords: art education, basic art education, basic design, graphic design, painting.

GİRİŞ

İnsanların kendini ifade etme ihtiyacından doğan, insanlığın her evresinde var olan ve toplumun maddi ve manevi değerlerini bir sonraki nesle aktarmada önemli bir görevi üstlenen sanat Arapça bir kelimedir ve "Sana'a" fiilinden türemiştir (Çam, 1999).

Sanat, insanların duygularını, düşüncelerini özgür ve estetik bir şekilde ifade etmelerini sağlayan kültürel bir mirastır. Sanat, bireyin kendini ve iç dünyasını keşfettiği ve kendini anlatabildiği alanlardan biridir (Dinçeli, 2017, s.587).

Sanat eserleri birer tasarım ürünüdür ve her bir tasarım belli bir parçanın organize şekilde birleştirilmesiyle meydana gelmektedir. Bu parçaların belli bir düzen içerisinde tasarım ilke ve elemanlarına uygun şekilde bir araya getirilmeleri, estetik açıdan ve sanatsal doygunluğun izleyiciye verilmesi açısından gerekli olduğu düşünülmektedir (Tuna, 2011, s. 189). Tasarım, bir şeyin biçimini zihinde canlandırma işi ya da tasarlanan biçim olarak tanımlanmıştır (TDK, t.y.). "Tasarım bir ürünün tamamının veya bir parçasının çizgi, şekil, renk, biçim malzemenin eksikliği veya dışındaki yüzeyin süslenmesi gibi bir insanın duygularının algılayabileceği çeşitli unsur ve özelliklerin bir araya gelerek oluşturduğu görüntüdür" (İncearık, t.y.). Becer'e (2009, s.32) göre tasarım; kendi içinde bir yapıya sahip olan ve bu yapının oluşturulmasında gerekli olan faaliyetlerin organizasyonudur.

Tasarım eğitimi, sanat eğitiminin ilk adımı olarak kabul edilebilir. Güzel Sanatlar eğitimi içerisinde verilen temel tasarım dersi, sanatın ilke ve elemanları ile ilgili teorik bilgilerin verildiği, üç boyutlu uygulamaların yapıldığı derstir (YÖK, 1998). Sanat eğitimi, genel olarak sanatın tüm alanlarını içine alan okul içinde ve dışındaki yaratıcılık faaliyetleri olarak tanımlanır. Dar anlamda sanat eğitimi, okullarda ve sınıflarda ilgili bölümlerde alana ilişkin dersleri tanımlar (San, 2010, s.17). Sanat eğitimi bireyin duyu ve düşüncelerini geliştirmesini sağlar. Kişinin yeteneklerinin farkına varmasını sağlayarak, bireyi tekdüzelikten kurtarır, bireye sorgulayabilmeyi, eleştirebilmeyi, gözlemleyebilmeyi ve ayırt edebilmeyi öğretir (Tepecik ve Toktaş, 2014, s.17).

Tarihi seyir içerisinde tasarım eğitiminin temellerinin sanayi devrimi ile atıldığı bilinmektedir. Tasarım alanında el sanatlarından gelen gelenek takip edilmiş ayrıca usta-çırak ilişkisi içerisinde sanat ve tasarım eğitimi verilmiştir. Ancak ilk resmi tasarım eğitimi Almanya'daki Bauhaus ile başlamıştır (Ranjan, 2005, s.1, 2). Bu okul, Ruskin ve Morris'le İngiltere'de başlayan ve kötü formlu makine üretimine sanatçı kişiliğini ve buluşunu

getirmek için kullanılan yeni araştırmalara farklı bir yön vermek üzere Walter Gropius ile Van de Velde tarafından kurulan araştırıcı bir sanat okuludur (Turani, 2015, s. 22).

Türkiye’de tasarım eğitiminin temeli, 1998’den beri temel sanat eğitimi dersi ile verilmektedir. Temel sanat eğitimi dersi, temel tasarım eğitimi ismiyle de anılmaktadır (Polat’tan aktaran Tepecik & Toktaş, 2014, s.19-20). Bu ders içerik olarak, bireyin problem çözmeye becerilerini geliştiren, bireyi yaratıcı düşünmeye sevk eden uygulamaları ve teorik bilgileri içermektedir. Gözlem, araştırma gibi koşulları da gerektiren ders, basitten karmaşığa ilerlemekte ve uygulama ağırlıklı çalışmaları gerektirmektedir (Akdeniz & Aksel, 1989, s.15,16). Temel sanat eğitimi / temel tasarım eğitimi, güzel sanatlar ve tasarım fakültelerinde lisans 1. sınıfta güz ve bahar dönemi boyunca verilen bir derstir.

Temel sanat eğitimi dersine ilişkin yapılmış araştırmalar incelendiğinde, Toktaş’ın (2009) araştırmasında, temel sanat eğitimi programının uygulanması, öğretim elemanlarının dersi işleyiş ve değerlendirme biçimi ile kazandırılacak hedef davranışlar belirlenirken, Erkan’ın (2009) çalışmasında, temel tasarım dersinde web tabanlı öğrenme yönteminin öğrenci başarısına, motivasyonuna ve tutumuna ilişkin etkisi incelenmiştir. Aytekin’in araştırmasında (2008) Resim-İş Eğitimi A.B.D’nda öğrenim gören öğrencilerin, bu derse ilişkin tutumları, dersin amaçları, içeriği, öğretim yöntemleri, fiziksel ortam arasındaki ilişki araştırılmıştır. Polat ise (2009) temel sanat eğitimi dersi kapsamında yer verilen renk öğesini, web destekli öğretim programları ile aktararak; öğrencilerin erişi, tutum, kalıcılık ve değerlendirme sonuçlarına ilişkin etkisini saptamaya çalışmıştır. Ayrıca öğrenci görüşlerine de yer vermiştir.

Bu araştırmanın Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakülteleri Grafik Tasarım ve Resim Bölümlerinde verilen temel sanat eğitimi dersinin hedef ve içeriğine uygunluğunu saptamada, öğrenme öğretim süreci, öğretim elemanına, değerlendirmeye görüşleri belirlemede ve öğrencilerin karşılaşabilecekleri sorunları ortaya koymada kolaylık sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca sanat eğitimi veren kurumlarda, öğretim elemanlarının verimliliğinin ve öğrenci başarısının artırılması için yararlanabilecekleri bir araştırma olması ümit edilmektedir.

Tüm bu nedenlerle bu araştırmada temel sanat eğitimi dersine ilişkin öğrenci görüşleri eğitim programının temel ögeleri olan hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarıyla belirlenmeye çalışılmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi temel sanat eğitimi dersi alan ve almakta olan öğrencilerin temel sanat eğitimi dersine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amacı gerçeğeştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi grafik tasarımı ve resim bölümü öğrencilerinin;

Temel sanat eğitimi dersinin

- a) Hedef ve içeriğe ilişkin görüşleri nelerdir?
- b) Öğrenme öğretim sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
- c) Değerlendirmeye ilişkin görüşleri nelerdir?
- d) Öğretim elemanına ilişkin görüşleri nelerdir?

- e) Etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
f) Etkililiğine ilişkin öğrenci önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanmasına yer verilmiştir. Bu araştırma; tarama modeline dayalı nicel bir araştırmadır. Tarama modeli belirli bir grubun özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017, s.15).

Konu ile ilgili yerli yabancı kitap ve makaleler taranmış ve ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ankettir. Tarama araştırmalarında en önemli veri toplama tekniği olarak kabul edilen anket, insanların çeşitli konulardaki görüşlerini betimlemeye, belirtmeye yönelik bir dizi sorudan oluşan bir araştırma materyalidir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültelerinde Grafik Tasarım ve Resim Anasanat Dallarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü'nde temel sanat eğitimi alan ve almakta olan öğrenciler ile K.T.O Karatay Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Resim Bölümü'nde temel sanat eğitimi alan ve almakta olan öğrenciler oluşturmuştur.

Araştırma kapsamında ele alınan fakültelerdeki öğrenci sayıları tablo 1'de yer almaktadır. Bu bağlamda toplamda 95 öğrenci, araştırma örneklemine dahil edilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Fakültelerdeki Öğrenci Sayısı

Sıra No	Fakülteler	Bölümler	Öğrenci Sayısı
1	Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi	Grafik Tasarım	61
2	K.T.O Karatay Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi	Resim	34
Toplamda Ankete Yanıt Veren Öğrenci Sayısı			95

Veri Toplama Araçları

Temel Sanat Eğitimi dersine yönelik öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından 7 uzman görüşü alınarak geliştirilen anket biri açık uçlu soru olmak üzere 35 maddeden ve beş bölümden oluşmaktadır.

Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket güzel sanatlar eğitimi alanında beş uzman ile eğitim bilimleri alanında iki uzman tarafından kontrol edilmiştir. Uzmanlar tarafından verilen düzeltmeler doğrultusunda araştırmacılar ankete son halini verilmiştir.

Hazırlanan anketin güvenilirlik analizinde iç tutarlılık Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=0,924$ olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanan 5’li likert tip anketten elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programından faydalanılmıştır. Betimsel istatistik teknikleri olarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak veriler tablolaştırılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültelerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Temel Sanat Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri (Hedef ve İçeriğe İlişkin Görüşler, Öğrenme Öğretme Sürecine İlişkin Görüşler, Öğretim Elemanına İlişkin Görüşler, Değerlendirmeye İlişkin Görüşler, Dersin Etkililiğine İlişkin Görüşler) tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 2. Temel Sanat Eğitimi Dersinin Hedef ve İçeriğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kararsızım (3)		Katılmıyorum (2)		Kesinlikle Katılmıyorum (1)		*	S
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%		
1- Sanat ve tasarıma yönelik teknik konularda bilgi sahibi oldum.	35	36,8	51	53,7	7	7,4	1	1,1	1	1,1	4,2	,72
2- El becerimi geliştirebildim.	37	38,9	47	49,5	11	11,6	-	-	-	-	4,2	,65
3- Sanat ve tasarım alanında üretilen eserlerin biçimsel yapıları hakkında fikir yürütebiliyorum.	25	26,3	53	55,8	15	15,8	2	2,1	-	-	4,0	,71
4- Temel Sanat Eğitimi ile ilgili etkinliklere karşı duyarlılık ve bilinç geliştirebiliyorum.	33	34,7	46	48,4	14	14,7	1	1,1	1	1,1	4,1	,78
5- Temel tasarım ilke ve öğelerini öğrenip uygulama çalışmalarını ilişkilendirebiliyorum.	31	32,6	45	47,4	14	14,7	3	3,2	2	2,1	4,0	,89
6- Uygulama çalışmalarında karşılaştığım sorunlara, yaratıcı çözümler getirebiliyorum.	26	27,4	47	49,5	20	21,1	2	2,1	-	-	4,0	,75

7- Uygulama çalışmalarını oluştururken doğanın biçimlerinden esinlenebiliyorum.	35	35,8	43	45,3	15	15,8	1	1,1	2	2,1	4,11	,86
8- Nesnelere ve objeleri yorumlayarak özgün uygulama çalışmaları oluşturabiliyorum.	32	33,7	43	45,3	15	15,8	4	4,2	1	1,1	4,06	,86

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde “Sanat ve tasarıma yönelik teknik konularda bilgi sahibi oldum” başlıklı ifadeye öğrencilerin %53,7’si katıldıklarını belirtmişlerdir. “El becerimi geliştirebildim” ifadesine ise öğrencilerin %49,5’i katılmışlardır.

“Temel tasarım ilke ve öğelerini öğrenip uygulama çalışmalarını ilişkilendirebiliyorum” ifadesine için öğrencilerin %47,4’ü katılmıştır. “Uygulama çalışmalarında karşılaştığım sorunlara, yaratıcı çözümler geliştirebiliyorum” ifadesine ise öğrencilerin %49,5’i katılıyor şeklinde cevap verirken, kesinlikle katılmıyorum seçeneğini işaretleyen öğrenci olmamıştır.

Tablo 3. Temel Sanat Eğitimi Dersinin Öğrenme Öğretme Sürecine İlişkin Görüşler

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kararsızım (3)		Katılmıyorum (2)		Kesinlikle Katılmıyorum (1)		*	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
9- Dersler planlı ve programlı olarak yürütülmektedir.	45	47,4	38	40,0	9	9,5	-	-	3	3,2	4,28	,88
10- Dersler için uygun öğrenme-öğretme araç-gereçleri kullanılmaktadır.	35	36,8	42	44,2	14	14,7	2	2,1	2	2,1	3,97	,95
11- Dersler düz anlatım yoluyla işlenmektedir.	17	17,9	27	28,4	25	26,4	19	20,0	7	7,4	3,29	1,19
12- Dersler gösterip yaptırma yöntemiyle işlenmektedir.	38	40,0	39	41,1	12	12,6	2	2,1	4	4,2	4,10	,99
13- Derste öğrenciler daha aktiftir.	34	35,8	27	28,5	26	27,4	6	6,3	2	2,1	3,89	1,03

14- Derste öğretmen daha aktiftir.	32	33,7	33	34,7	20	20,1	7	7,4	3	3,2	3,88	1,06
15- Temel Sanat Eğitimi atölyesi ders işlemek için yeterli büyüklüktedir.	23	24,2	37	38,9	18	18,9	7	7,4	10	10,5	3,58	1,23
16- Temel Sanat Eğitimi atölyesinde ders için gerekli tüm araç-gereçler bulunmaktadır	35	36,8	34	35,8	13	13,7	8	8,4	5	5,3	3,90	1,14
17- Temel Sanat Eğitimi atölyesinin fiziksel koşulları yeterlidir.	18	18,9	28	29,5	16	16,8	13	13,7	20	21,1	3,11	1,42
18- Her öğrenciye ait bir çizim masası vardır.	41	43,2	34	35,8	11	11,6	4	4,2	5	5,3	4,07	1,09
19- Sınıf ortamındaki öğrencilerin oturma düzeni etkileşimi sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.	27	28,4	49	51,6	7	7,4	4	4,2	8	8,4	3,87	1,13

Tablo 3'te görüldüğü üzere "Dersler planlı ve programlı olarak yürütülmektedir" ifadesini öğrencilerin %47,4'ü kesinlikle katılıyorum seçeneğini işaretlerken, katılmıyorum ifadesini seçen olmamıştır. "Dersler için uygun öğrenme- öğretim araç-gereçleri kullanılmaktadır" ifadesine öğrencilerin %44,2'si katılım göstermiştir. "Dersler düz anlatım yoluyla işlenmektedir" başlıklı ifadeye öğrencilerin %28,4'ü katılırken, %26,4'ü kararsızlık ifadesi belirtmiş, %20'si katılmıyorum şeklinde yanıtlamıştır. "Dersler gösterip yaptırma yöntemiyle işlenmektedir" ifadesine öğrencilerin %41,1 katılıyorum seçeneğini işaretleyerek büyük oranda katılım gösterdikleri görülmektedir.

"Derste öğrenciler daha aktiftir" ifadesine öğrencilerin %35,8'i kesinlikle katılıyorum, %28,5'i katılıyorum, %27,4'ü kararsızım seçeneğini işaretlemişlerdir. "Derste öğretmen daha aktiftir" ifadesine ise öğrencilerin %33,7'si kesinlikle katılıyorum, %34,7'si katılıyorum, %20,1'i kararsızım şeklinde yanıtlamışlardır.

"Temel Sanat Eğitimi atölyesi dersi işlemek için yeterli büyüklüktedir" ifadesine öğrenciler %24,2'si kesinlikle katılıyorum, %38,9'u katılıyorum şeklinde yanıtlamıştır. "Temel Sanat Eğitimi atölyesinde ders için gerekli tüm araç-gereçler bulunmaktadır" ifadesine öğrencilerin %36,8'i kesinlikle katılıyorum, %35,8'i katılıyorum cevabı vermişlerdir. "Temel Sanat Eğitimi atölyesinin fiziksel koşulları yeterlidir" ifadesine ise

öğrencilerin %29,5'i katılıyorum, %16,8'i kararsızlık belirtirken, %21,1'i kesinlikle katılmıyorum cevabı vermiştir.

Tablo 4. Temel Sanat Eğitimi Öğretim Elemanına İlişkin Görüşler

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kararsızım (3)		Katılmıyorum (2)		Kesinlikle Katılmıyorum (1)		*	S
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
20- Temel Sanat Eğitimi dersi ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmaktadır.	41	43,2	40	42,1	13	13,7	-	-	1	1,1	3,94	1,03
21- Temel Sanat Eğitimi dersinde kullanılacak malzemeler ile ilgili bilgi verilmektedir.	39	41,1	44	46,3	8	8,4	3	3,2	1	1,1	4,23	,81
22- Derste öğrenci motivasyonunu arttırmaya yönelik açıklamalar yapılmaktadır.	36	37,9	33	34,7	19	20,0	3	3,2	4	4,2	3,98	1,04
23- Öğretim elemanı tarafından ders ile ilgili dönüt ve düzeltmeler verilmektedir.	29	30,5	46	48,4	16	16,8	2	2,1	2	2,1	4,03	,86
24- Öğretim elemanı tarafından ders ile ilgili güncel sanatsal etkinlikler takip edilerek öğrencilere bilgi verilmektedir.	31	32,6	40	42,1	17	17,9	5	5,3	2	2,1	3,97	,95

Tablo 4 incelendiğinde “Temel Sanat Eğitimi dersi ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmaktadır” ifadesini öğrencilerin %43,2’si kesinlikle katılıyorum şeklinde cevaplarırken, “Temel Sanat Eğitimi dersinde kullanılacak malzemeler ile ilgili bilgi verilmektedir” ifadesine öğrencilerin %46,3’ü katılıyorum diyerek bu iki maddeye büyük oranda katılım sağlamışlardır. “Öğretim elemanı tarafından ders ile ilgili dönüt ve düzeltmeler verilmektedir” ifadesini ise, öğrencilerin %48,4’ü katılıyorum şeklinde yanıtlamıştır.

Tablo 5. Temel Sanat Eğitimi Dersinin Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kararsızım (3)		Katılmıyorum (2)		Kesinlikle Katılmıyorum (1)		Σ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
25- Dersin değerlendirilmesinde sadece dönem boyunca yapılan uygulama çalışmaları dikkate alınmaktadır.	27	28,4	40	42,2	18	18,9	4	4,2	6	6,3	3,94	1,03
26- Dersin değerlendirilmesinde hem dönem boyunca yapılan uygulama çalışmaları hem de uygulama sınavı dikkate alınmaktadır.	40	42,1	32	33,7	16	16,8	3	3,2	4	4,2	4,06	1,04
27- Dersin değerlendirilmesinde sadece dönem sonu uygulama sınavı yapılmaktadır.	11	11,6	14	14,7	31	32,7	2	2,2	17	17,9	2,78	1,23

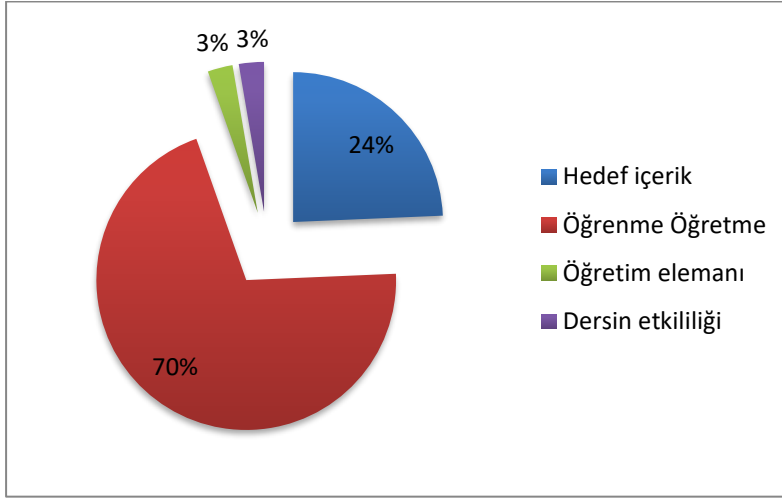
Tablo 5’te görüldüğü üzere öğrencilerin “Dersin değerlendirilmesinde sadece dönem boyunca yapılan uygulama çalışmaları dikkate alınmaktadır” ifadesine öğrencilerin %28,4’ü kesinlikle katılıyorum, %42,2’si katılıyorum şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir.

“Dersin değerlendirilmesinde hem dönem boyunca yapılan uygulama çalışmaları hem de uygulama sınavı dikkate alınmaktadır” ifadesine ise, öğrencilerin %42,1’i kesinlikle katılıyorum, %33,7’si katılıyorum şeklinde cevaplandırılmış ve bu maddede büyük oranda katılım sağlandığı görülmektedir.

Tablo 6. Temel Sanat Eğitimi Dersinin Etkililiğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum (4)		Kararsızım (3)		Katılmıyorum (2)		Kesinlikle Katılmıyorum *		S	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%		
28- Temel Sanat Eğitimi dersinde öğrenilen bilgilerin bu derste uygulama olanağı vardır.	40	42,1	43	45,3	10	10,5	1	1,1	1	1,1	4,26	,77
29- Temel Sanat Eğitimi dersinde öğrenilen bilgilerin diğer derslerde de uygulama olanağı vardır.	34	35,8	41	43,2	18	18,9	1	1,1	1	1,1	4,11	,82
30- Temel Sanat Eğitimi dersinde edinilen bilgiler günlük yaşamla ilişkilendirilebilmektedir.	28	29,5	45	47,4	17	17,9	2	2,1	3	3,2	3,97	,92
31- Temel Sanat Eğitimi dersi yaratıcı fikirler üretmeye yardımcı olmaktadır.	45	47,4	42	44,2	6	6,3	1	1,1	1	1,1	4,35	,74
32- Temel Sanat Eğitimi dersinin ders saati yeterlidir.	32	33,7	38	40,0	17	17,9	4	4,2	4	4,2	3,94	1,03

Tablo 6'ya göre; "Temel Sanat Eğitimi dersinde öğrenilen bilgilerin bu derste uygulama olanağı vardır" ifadesine öğrencilerin %42,1'i kesinlikle katılıyorum, %45,3'ü katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. "Temel Sanat Eğitimi dersinde öğrenilen bilgilerin diğer derslerde de uygulama olanağı vardır" ifadesine ise, öğrencilerin %35,8'si kesinlikle katılıyorum, %43,2'si katılıyorum şeklinde yanıtlamışlardır. "Temel Sanat Eğitimi dersi yaratıcı fikirler üretmeye yardımcı olmaktadır" ifadesine öğrencilerin %47,4'ü kesinlikle katılıyorum, %44,2'si katılıyorum şeklinde cevaplandırarak bu maddelerde büyük oranda katılım sağlandığı görülmektedir.

Şekil 1. Dersin etkililiğine ilişkin öğrenci önerileri bulguları

Grafik ve resim bölümü öğrencilerine yöneltilen açık uçlu soruya –Temel Sanat Eğitimi Dersinin Daha Etkili Olması İçin Önerileriniz Nelerdir?- toplamda 37 öğrenci cevap vermiştir. Şekil 1’de görüldüğü üzere, öğrenciler dersin hedef ve içeriği ile ilgili 9, öğrenme öğretme süreciyle ilgili 26, dersin etkililiği konusunda 1 adet görüş bildirmiştir. Açık uçlu soruya yanıt veren öğrencilerin, %24’ü hedef ve içeriğe yönelik, %70’i öğrenme – öğretme sürecine ilişkin, %3’ü öğretim elemanına ilişkin ve dersin etkililiğine ilişkin görüş bildirmiştir. Bu bağlamda en fazla önerinin öğrenme – öğretme sürecine ilişkin bildirildiği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin görüşleri “Hedef ve İçeriğe İlişkin Öneriler”, “Öğrenme – Öğretme Sürecine İlişkin Öneriler”, “Öğretim Elemanına İlişkin öneriler”, “Dersin Etkililiğine İlişkin Öneriler” olmak üzere toplamda, 4 madde halinde gruplandırılmıştır. Gruplanan başlıklara yönelik, genel ifadelerden bazıları aşağıdaki gibidir:

Kategoriler	İfadeler
1- Hedef ve içeriğe ilişkin öneriler	<p>K2: “Sınıf ortamından uzaklaşılması gerekli zaman zaman. Olabildiğince gezi ve bienallere gidilmeli”</p> <p>K27: “Temel tasarım ve teknoloji birleştirilmeli. Yabancı ülkelerin sanat ve sanatçıları ve onların teknikleri gösterilmesi gerekiyor. Ben sadece genel ve Türk sanatçılar görüyorum”</p> <p>K56: “Temel Tasarım dersi için en iyi kaynakların bize önerilmesini ve okunmasını sağlamak. Temel Tasarım için gerekli her şeyi bilmemizi sağlamak. Temel Tasarım hakkında bize daha açık ve fazla bilgi verilmesini sağlamak.”</p>
Öğrenme – öğretme sürecine ilişkin öneriler	<p>K3: “Sadece atölye ortamında değil doğada yani sanatın merkezinde de ders işlenmelidir.”</p> <p>K62: “1. Sınıf düzeni ve ışıkların havalandırmaların yeterli olduğu bir sınıfta ders işlenmesi gerekmektedir. Mümkünse pencereyi bir sınıf olursa daha iyi olur. A-115 sınıf bizim için uygun ve daha verimli olacağını düşünüyoruz en azından zaman kavramı belli olan bir sınıf bizim için daha iyi olacağını düşünüyoruz.”</p>

K66: “Sınıfımız karanlık ve havasız olduğu için çalışma yapmakta sıkılıyoruz. Not: A010. Masaların üstü çizilmiş ve kötü değiştirilmesini istiyorum. Sınıf olarak A 115’te daha verimli ders yapabileceğimize inanıyorum.”

K68: “Temel tasarım dersini çok seviyoruz ve çeşitli projeler işler üretiyoruz fakat projelerimizi gerçekleştirdiğimiz sınıf havasız penceresi olmadığı için yeterli sağlık koşulları içinde değil daha düzenli bir sınıf verilmeli (A010). Yukarıda yazdığım maddenin önemsenmesini isterim. Kullandığımız masaların yüzeyinin deforme olması sebebiyle kaplanması veya değiştirilmesi gerekmektedir. Yukarıda bulunan A115 numaralı sınıf bütün ders içeriklerimize ve beden sağlığınıza daha uygundur daha verimli ders işleyeceğimize inanıyorum ve o sınıfı talep ediyorum. Diğer öğrencilerin bizim sınıfımızı (A010) depo olarak kullanması rahatsız ediyor sadece bize ait bir sınıf temin edilmeli atölye malzemelerimiz taşınamayacak kadar ağır ve sınıfta bırakmıyoruz. Yerdeki prizlerin kırık olması sebebiyle gerek öğrenciler gerek öğretmenlerin takılıp düşme riski vardır ve tehlikelidir.”

3- Öğretim elemanına ilişkin öneriler

K73: “Ders yeterli şekilde ve düzenli olarak gidiyor. Bu dersten eğlence ve zevk alıyorum. Hocam ve dersi gerçekten seviyorum.”

4- Dersin Etkililiğine İlişkin Öneriler

K61: “Sıkıştırılmış ders programı yerine daha açık anlatılması ve uygulanması için konuların aza indirgenmesi ya da ders saatinin uzatılması.”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sanat ve tasarım eğitiminin başlangıcı niteliğini taşıyan Temel Sanat Eğitimi dersinin hedef ve içerik, öğrenme öğretme süreci, değerlendirme, öğretim elemanı ve dersin etkililiğine ilişkin öğrenci görüşlerinin ortaya konduğu bu araştırma sonucunda;

Sanat ve tasarıma yönelik teknik konularda öğrencilerin bilgi sahibi oldukları ve el becerilerini geliştirdikleri belirlenmiştir. Boucharenc’in (2006) araştırmasında, eser üretimine yönelik yaratıcı uygulamalar yapılmasının ve sanat tasarım öğeleri, elemanlarının derinlemesine anlaşılması için çağdaş eğitim yöntemlerinin gerekliliğinden bahsetmektedir. Temel becerilerin kazandırılmasında iki veya üç boyutlu tasarım uygulamalarının öğretilmesinin dersin, etkin şekilde öğrenilmesi konusunda yardımcı olacağı görüşünü bildirmiştir (s.1-2). Boucharenc’in araştırmasının bu sonucu bu araştırmayı destekler niteliktedir.

Derste uygun öğrenme öğretme araçlarının kullanıldığı, öğretim yöntemlerinden gösterip yaptırma yönteminin, düz anlatıma nazaran fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak, temel sanat eğitimi atölyelerinin, ders işlemek için elverişsiz olduğu ve araç gereç donanımı bakımından yetersiz olduğu saptanmıştır. Atan’ın (2007) çalışmasında, geleneksel ve öğretmen merkezli öğretim yöntemlerinin yanı sıra, temel becerileri kazandırmak, dinamik etkileşim sağlamak, öğrenmeyi hızlandırmak gibi sebeplerle; “yaparak yaşayarak öğrenme, devinimsel yolla öğrenme, aktif öğrenme, etkileşim yoluyla öğrenme, sosyal öğrenme, tartışma yoluyla öğrenme, buluş yoluyla öğrenme, oluşturmacı öğrenme ve işbirliğine dayalı öğrenme” gibi metotların hem

öğrenme kalıcılığının arttırılmasında hem de öğrenme sürecinde hızlı etkileşim sağlanmasında daha fazla tercih edilmesi gerektiği ifade etmektedir (s.220, 221). Polat'ın (2009) araştırmasında, konular işlenirken bilgisayar destekli öğretim yöntemlerinin uygulanmasının başarıyı arttırdığı saptanmıştır. Temel sanat eğitimi dersinde yapılan uygulama çalışmalarının günümüz şartlarında yeniden gözden geçirilmesi uygun görülmüştür. Gerekli tüm araç-gereçlerin bulunduğu atölyelerin temin edilmesinin dersin etkililiğini arttırması bakımından faydalı olacağı ifade edilmektedir. Özel olarak temel tasarım eğitimi atölyelerinin kurulması gerektiği belirtilmektedir (s.131-132).

Dersin değerlendirilmesinde dönem boyunca yapılan çalışmalar ile, dönem sonunda yapılan uygulama sınavının birlikte dikkate alındığı tespit edilmiştir. Mamur'un (2011) makalesinde, yalnızca uygulama çalışmalarına dair değerlendirmeler yapıldığı; ancak sanat eğitiminde sürecin de önem arz etmektedir (s.610).

Öğretim elemanının derse ilişkin gerekli açıklamaları yaptığı, kullanılacak malzemelerle ilgili bilgi verdiği ve öğrencilerin çalışmalarına dönüt verdiği anlaşılmıştır.

Öğrencilerin bu ders kapsamında öğrendikleri bilgileri başka derslerde de uygulama olanağı buldukları ve dersin yaratıcı fikirler üretmeye yardımcı olduğu ortaya konmuştur. Yaratıcı düşünme becerilerinin arttırılması adına Thislewood'un (2005) araştırmasında, sanat ve tasarım alanında disiplinler arası öğretim yöntemlerinin benimsenmesi ve program içeriklerinin disiplinler arası sanatsal uygulamalara yer verecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir (s.65).

Dersin içeriğine ilişkin güncel sanatın yakından takip edilmesi ve Türk sanatçılar dışında yabancı sanatçı ve tekniklerine ilişkin bilgilerinin verilmesi, ders için daha fazla kaynak önerisi sunulması gerektiği anlaşılmıştır.

Katılımcılar, öğrenme öğretme ortamının yetersiz olduğuna dair görüş belirtmişlerdir. Bu bağlamda fiziksel olarak yeterli büyüklükte ve ders işlemek için uygun koşulların olduğu bir atölyede öğrenim görmek isteklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca eğitim ortamının sınıf ya da atölye dışına taşınması, sınıf mevcudunun kalabalık olması sebebiyle öğrenci motivasyonunun düştüğünü ifade etmişlerdir. Fındeli'in (2001) çalışmasında, öğrencilerin algılama, uygulamaya dökme becerilerini geliştirmek, estetik duyarlılık ve sezgi kabiliyetini arttırmanın yolunun temel sanat eğitimi dersini algılamaktan geçtiği üzerinde durulmaktadır. Temel sanat eğitiminin Mololy-Nagy adlı ve Bauhaus Okulu'nda eğitim vermiş sanat eğitimcileri tarafından sportif aktiviteler ile de desteklenmesi gerektiği ileri sürülmüştür. Bu sayede öğrencilerin mental konsantrasyonlarının ve gözlem yeteneklerinin artacağı belirterek temel sanat eğitiminin klasik yöntemlerle kısıtlanmaması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir (s.16).

Araştırma sonucunda, teknolojik ve güncel bilgi donanımının geliştirilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Ayrıca atölye ve dersliklerde kullanılan eğitim öğretim araç gereçlerinin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, yeniden düzenlenmesi ve atölye fiziksel koşullarının gözden geçirilmesi eksiklerin giderilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültelerinde Grafik Tasarım ve Resim Bölümünde verilen Temel Sanat Eğitimi dersinin etkili şekilde uygulanabilmesi amacıyla;

Alanla ilgili güncel sanatsal ve bilimsel faaliyetlerin düzenlenmesi,

Öğrenme öğretme sürecine ilişkin katılımcılar, uygulama çalışmalarını yetiştirememelerinden dolayı ders saatinin arttırılmasını ya da yapılacak çalışma konusunun azaltılması,

Eğitim ortamlarının atölye / sınıf dışına taşınması,

Düz anlatım ve gösterip yaptırma yöntemi dışında, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması,

Öğretimin gerçekleştirilmesinde araç-gereçlerin kullanılması önemlidir. Bu sebeple öğrenme ortamında donanımlı araç gereçlerin kullanılması,

Uygulama çalışmalarının özgün fikirlerle gerçekleştirilebilmesi için, alana ilişkin ulusal ve uluslararası sanatçılarından örnekler verilmesi, önerileri geliştirilmiştir.

KAYNAKÇA

Akdeniz, H. & Aksel, E. (1989). Güzel sanatlar fakültelerinde temel sanat eğitimi üzerine düşünceler ve bir bakış açısı, *Güzel Sanatlar Fakültelerinde Temel Sanat Eğitimi Semineri*. 9-18. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları. Ankara.

Atan, U. (2007). Resim- İş öğretmeni yetiştirmede yaratıcı drama yönteminin grafik tasarımı derslerinde kullanılmasının erişimi, tutum ve kalıcılığına etkisi (Selçuk Üniversitesi Örneği). *Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Aytekin, A., C. (2008). Resim-İş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye tercihleri ile temel tasarım dersine yönelik tutum, algı ve beklentileri arasındaki ilişki. *Doktora Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Becer, E. (2009). *İletişim ve grafik tasarım*. (7. Basım). Ankara: Dost.

Boucharenc, C. G. (2006). Research on basic design education: an international survey. *International Journal of Technology and Design Education*, 16(1), 1-30.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23 Basım). Ankara: Pegem.

Çam, N. (1999). *İslam'da sanat sanatta islam*. (3. Basım). Ankara: Akçağ.

Dinçeli, D. (2017). Sanat ve tasarım etiği. *İdil Dergisi*, 6 (30), 585-617.

Erkan, T. (2009). Temel sanat eğitimi dersinin web tabanlı öğrenme yöntemi ile verilmesinin öğrenci başarısına etkisi. *Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Findeli, A. (2001). Rethinking design education for the 21st century: Theoretical, methodological, and ethical discussion. *Massachusetts Institute of Technology*, 17(1), 5-17.

İncearık, M. E. (t.y.). *Grafik Tasarım Rehberi*. https://books.google.com.tr/books?id=NG_hBwAAQBAJ&pg=PT3&dq=tasarım&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwjWq4_F777YAhWMB1AKHT_FCKMQ6AEIMzAC#v=onepage&q=tasarım&f=false adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 11.03.2018).

Mamur, N. (2011). Görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının alanlarına yönelik ölçme ve değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlikleri. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 9(3), 697-626.

Polat, H., H. (2009). Temel tasarım eğitimi dersinde web destekli renk öğretiminin öğrenci başarısına etkisi (Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği) *Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ranjan, P., M. (2005). Lessons from bauhaus, ulm and nıd: Role of basic design in pg education faculty of design national institute of design. *Scholastic Papers from the International Conference, DETM*, 15(1). 1-15.

San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. (3. Basım). Ankara: Sözkese.

TDK. (2018). *Tasarım*.
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a4e88720790b7.57358120 adresinden erişildi (Erişim Tarihi: 11.03.2018)

Tepecik, A., Toktaş, P. (2014). *Güzel sanatlar fakültelerinde temel sanat eğitimi*. Ankara: İleri.

Thistlewood, D. (2005). Curricular development in critical studies. R. Hickman (Edt.). *Critical Studies in Art & Design Education* (s. 55-66). USA: Intellect Bristol.

Toktaş, P. (2009). Güzel sanatlar eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında temel sanat eğitimi/temel tasarım dersine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tuna, S. (2011). *Tasarım eğitimi*. (2. Basım). A. O. Alakuş & L. Mercin (Edt.). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi içinde* (s. 189-200). Ankara: Pegem Akademi.

Turani, A. (2015). *Sanat terimleri sözlüğü*. (16. Basım). İstanbul: Remzi.

YÖK. (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*.
http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/Egitim_fakultesi_ogretmen_yetistirme_lisans_programlari_mart_98.pdf/5e166018-b806-48d5-ae13-6afd5dac511c adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 11.03.2018).